

Ministerie van Veiligheid en Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2501 EH Den Haag

De Nationale ombudsman
t.a.v. dr. A.F.M. Brenninkmeljer
Postbus 93122
2509 AC DEN HAAG

Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang & Terugkeer
Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20301
2501 EH Den Haag

Datum 19 maart 2013
Betreft Vreemdelingenbewaring

Kenmerk
2013-0000120197
Uw kenmerk
2013/41 U
Bijlage(n)

Geachte heer Brenninkmeljer,

In uw brief van 23 januari 2013 (2013/41 U) geeft u aan dat mijn brief van 21 december 2012 (kenmerk 2012-0000709699) een onvoldoende inhoudelijk antwoord is op de aanbevelingen uit uw rapport van 7 augustus 2012. U ziet mijn antwoord voor een belangrijk deel als procedureel van aard en u mist een inhoudelijke reflectie op de ernstige behoorlijkheidsschending die u in uw hoedanigheid als Nationale ombudsman heeft vastgesteld. Om die reden doet u nogmaals een beroep op mij, om zo spoedig als mogelijk tot een systeem te komen, waarin vrijheidsontneming van vreemdelingen wordt vervangen door lichtere vormen van vrijheidsbeperking ter voorbereiding van vertrek.

Het split mij dat u mijn eerdere antwoord onvoldoende inhoudelijk acht. Ik licht mijn standpunt in deze brief graag nader toe

Vreemdelingenbewaring als ultimum remedium

In uw brief signaleert u een aantal zaken die naar uw oordeel een schending inhouden van de behoorlijkheidsnormen. Als voorbeeld noemt u het volgens u zeer beperkende detentieregime dat vooral uit zou gaan van insluiting en het bij herhaling vastzetten en weer op straat zetten van mensen, waarbij het logisch verband in uw ogen tussen het vastzetten en de beoogde uitzetting vaak ver te zoeken zou zijn.

Anders dan het genoemde voorbeeld suggereert beschouw ik vreemdelingenbewaring als de ultieme consequentie van de weigering van een vreemdeling om vrijwillig Nederland te verlaten. De betrokken vreemdeling kan immers zelf te allen tijde een eind maken aan zijn bewaring door mee te werken aan zijn vertrek. Vreemdelingenbewaring is een geoorloofd middel dat door de overheid als ultiem middel wordt ingezet om daadwerkelijk vertrek van de vreemdeling te realiseren. Dit is verankerd in artikel 59 van de Vreemdelingenwet 2000. Bij het opleggen van de maatregel in individuele situaties wordt rekening gehouden met het proportionaliteits- en subsidiariteitsbeginsel.

Ik acht het daarbij van belang dat een vreemdeling die uit Nederland moet vertrekken eerst de mogelijkheid krijgt om zelfstandig aan zijn of haar terugkeer te werken en daarbij kan worden ondersteund. Maakt een vreemdeling daar geen

gebruik van en bestaat er een risico op onttrekking, dan is vreemdelingenbewaring mogelijk, mits er ook zicht is op daadwerkelijk vertrek. Voorafgaand aan de inbewaringstelling wordt eerst gekeken of een lichter middel mogelijk is. In veel gevallen is dat niet mogelijk, omdat de vreemdeling niet wenst mee te werken aan zijn vertrek en zich onttrekt aan het toezicht. De rechter toetst de beslissing tot inbewaringstelling op rechtmatigheid. Uit vaste jurisprudentie van de nationale rechter en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens blijkt dat het Nederlandse beleid van vreemdelingenbewaring in overeenstemming is met de internationaal geldende mensenrechten.

Datum
19 maart 2013
Kenmerk
2013-0000120197

Dit alles neemt niet weg dat ik het van groot belang acht om permanent te blijven zoeken naar lichtere middelen om vreemdelingen beschikbaar te houden voor vertrek en onttrekking aan het toezicht tegen te gaan. Alleen dan kan worden gewaarborgd dat vreemdelingenbewaring als uiterst middel wordt ingezet. Dat is ook de reden dat ik, zoals ik u in mijn brief van 21 december 2012 al meldde, een project ben gestart dat ziet op het ontwikkelen van een visie voor de toekomst van toezichtmiddelen op vreemdelingen en vreemdelingenbewaring om terugkeer van vreemdelingen te stimuleren. Als gezegd neem ik in dat project de ervaringen met de nu lopende pilots mee alsmede uw aanbevelingen op dat punt. Ik verwacht voor het zomerreces van dit jaar de Tweede Kamer over de uitkomsten te kunnen informeren en zal ook u een afschrift doen toekomen.

U wijst er in uw brief op dat de Adviescommissie Vreemdelingenzaken (ACVZ) onderzoek doet naar mogelijke alternatieven voor bewaring. Ik ben bekend met het onderzoek van de ACVZ. Dat ziet op het besluitvormingsproces en de rechterlijke toetsing, zodat gewaarborgd wordt dat voor de minst bezwarende, maar met het oog op vertrek, meest effectieve maatregel wordt opgelegd. Ik zal de uitkomsten van dit onderzoek dan ook betrekken bij genoemd project.

Regime en veiligheidsmaatregelen

U besluit uw brief met het verzoek om mogelijkheden te bezien die naar uw mening het verblijf in bewaring minder geestdodend maken, zoals meer bezoek en onbegeleid familiebezoek, meer sociale contacten, zinvolle dagbesteding, opleidingen en toegang tot internet. Ook roept u mij op om het gebruik van de isoleercel tot het ultieme te beperken.

In de uitvoering van vreemdelingenbewaring wordt zo veel mogelijk maatwerk geboden, gericht op de bijzondere behoeften van vreemdelingen en recht doend aan de bijzondere titel waarop de vrijheid is ontnomen. Vreemdelingen zitten in speciaal daartoe ingerichte faciliteiten, waar alleen op bestuursrechtelijke titel in bewaring gestelde vreemdelingen verblijven. De huidige locaties hebben moderne voorzieningen en zijn ofwel nieuw dan wel gerenoveerd met aandacht voor licht- en luchtkwaliteit.

Telefoonvoorzieningen zijn op iedere afdeling beschikbaar. In afwijking van het regime voor strafrechtelijke gedetineerden kunnen vreemdelingen vaker bezoek ontvangen. Dat dit niet onbeperkt of onbegeleid is, hangt direct samen met het karakter van een vrijheidsontnemende maatregel en de daarmee samenhangende veiligheidseisen. Ook een verlofregeling voor vreemdelingen past niet in de wijze waarop de maatregel nu is opgelegd, omdat er risico op onttrekking aan het overheidstoezicht is. Wel kan een vreemdeling op humanitaire gronden onder begeleiding het centrum verlaten voor bijvoorbeeld het bijwonen van een begrafenis in de naaste familiekring.

Bij de invulling van het regime wordt ook gekeken naar het doel van de bewaring; dat is werken aan vertrek. Daarom is het een bewuste keus om geen arbeid of scholing aan te bieden, maar wel een activiteitenprogramma. Waar mogelijk en zinvol, wordt in het activiteitenprogramma aandacht besteed aan aspecten rondom terugkeer en de cultuur in het land van herkomst. Vreemdelingen die in bewaring aan zelfeducatie willen doen, kunnen dat doen via de aanwezige computers en in de bibliotheek. Op alle afdelingen zijn daarnaast voorzieningen aanwezig zoals kookgelegenheden en computerconsoles.

Datum
19 maart 2013
Kenmerk
2013-0000120197

Om het werken aan terugkeer verder te bevorderen worden buitenlandse kranten aangeboden en is er beperkt en met veiligheidsmaatregelen omgeven internet beschikbaar. De vreemdelingen die in bewaring zitten hebben verder toegang tot sportvoorzieningen onder begeleiding. Ook is er de mogelijkheid om gebruik te maken van de buitenvoorzieningen en zijn er diverse ruimtes waar mensen hun godsdienst en levensbeschouwing (al dan niet gezamenlijk) kunnen uitoefenen.

In de detentiecentra zijn verder medewerkers vreemdelingenzaken werkzaam, die de vreemdeling ondersteunen bij het regelen van praktische zaken rondom het afsluiten van het verblijf in Nederland. De Dienst Terugkeer & Vertrek en de Internationale Organisatie voor Migratie zijn op alle centra aanwezig en door het Juridisch Loket wordt een gratis spreekuur aangeboden.

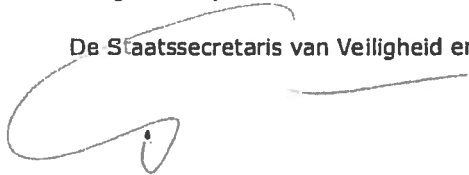
Wat betreft de medische zorg wil ik u, mede gelet op het door u recent aangekondigde onderzoek hierover, er graag op attenderen dat passende medische zorg wordt geboden. De Dienst Justitiële Inrichtingen zorgt ervoor dat iedere vreemdeling die het centrum binnenkomt binnen 24 uur een medische intake van een verpleegkundige krijgt. De vreemdeling met medische klachten kan zich voor het medisch spreekuur van de aan het detentiecentrum verbonden huisarts aanmelden. Waar nodig wordt doorverwezen naar tweedelijnszorg. In het detentiecentrum wordt ook psychische zorg verleend.

Het gebruik van isoleercellen en de toepassing van dwangmiddelen hangt samen met de veiligheid en het bijzondere karakter van de vrijheidsontneming. Ik ben verantwoordelijk voor de veiligheid van de vreemdeling die in bewaring zit, de mede ingeslotenen en het personeel van het detentiecentrum. Dat rechtvaardigt dat een directeur van een detentiecentrum een stelsel van ordemaatregelen tot zijn beschikking heeft om de veiligheid te garanderen en de orde te handhaven. De kwalificatie misbruik die u in dezen hanteert acht ik dan ook misplaatst. De detentiecentra voeren een actief beleid dat erop is gericht vormen van dwang en drang zo min mogelijk en zo kort mogelijk toe te passen. Personeel in het centrum wordt getraind in de-escalierend optreden om zo veel mogelijk te voorkomen dat drang en dwang nodig zijn.

Een afschrift van deze brief stuur ik gelijktijdig aan de Tweede Kamer.

Hoogachtend,

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, sweeping loop that ends in a small circle with a dot, resembling a stylized 'F'.

F. Teeven

Datum
19 maart 2013

Kenmerk
2013-0000120197